

Guia didàctica

Guia didàctica

Aquesta proposta didàctica està adreçada a l'alumnat de secundària. Les activitats poden ser útils per a l'àrea de ciutadania i drets humans, de socials, d'ètica, tutories, etc., i per a qualsevol docent interessat en el tema. Els objectius d'aquesta proposta són reflexionar sobre els patrons de consum de la nostra societat i analitzar les conseqüències mediambientals i socials del nostre consum.

AUTORIA: GEMMA BELLO, MIREIA CLAVEROL, MARGA FLORENSA, LAURA MARTÍ, CARMÉ PI, FERRAN POLO i MARÍA RICO.

Activitat núm. 1: Lectura d'imatges

Objectius: Introduir el debat sobre el nostre consum i iniciar la reflexió sobre els nostres patrons de consum.

Orientacions: L'anàlisi de les tres fotografies pretén iniciar la reflexió sobre els patrons de consum que regeixen la nostra societat. Les tres imatges ajuden a il·lustrar diferents exemplificacions de l'excés de consum en el nostre entorn: el període de Nadal i la despesa d'energia, el consum excessiu d'aliments, de regals...; el consum d'aparells electrònics, com els mòbils, que en curts períodes de temps queden obsolets, malgrat que no utilitzem la majoria de les seves funcionalitats; i la manera com un objecte necessari, com les ulleres, pot convertir-se en un altre producte de consum més. Amb aquestes preguntes obertes es pretén introduir el tema del consumisme. El telèfon mòbil, així com la resta d'aparells tecnològics, il·lustren molt bé, sobretot en aquestes edats, el consum innecessari i poc responsable. La idea és que, a partir de les respostes del grup, puguem guiar l'interès cap a la manera com consumim. Dependrà de la nostra habilitat d'anar formulant noves preguntes en demanda de concreció, el fer aflorar quines idees prèvies tenen i poder identificar aquells conceptes i estereotips que requereixin ser reconstruïts.

Activitat núm. 2: S'acosta Nadal...

Objectius: Mostrar la influència que té el nostre entorn en el consum. Reflexionar sobre com influïm nosaltres en el consum familiar.

Orientacions: Tot i que el nostre alumnat no és un consumidor directe, o ho és en menor grau, sí que és un factor de gran influència en el consum familiar. Si bé l'origen de la creació de necessitats i de desitjos s'origina en els fabricants, a partir de la publicitat a la qual es destina bona part del pressupost d'un producte, tots nosaltres funcionem com a altaveus d'aquesta publicitat "recomanant" alguns productes de manera específica o reforçant un estil de vida basat en el consum. A partir d'aquesta activitat, podem analitzar de manera crítica la nostra experiència com a consumidors directes o indirectes.

Activitat núm. 3: Tenir o no tenir

Objectius: Mostrar la quantitat de coses que tenim, moltes de les quals, si no inútils, són almenys infrutilitzades. Fer un esforç col·lectiu per prioritzar i per distingir les coses necessàries de les que no ho són.

Orientacions: Convé destacar, en primer lloc, l'enorme quantitat de coses que acumulem i el poc ús que fem de la majoria, i analitzar quin tipus de coses s'han prioritzat i quins tenen menys interès. Quins

critèris han utilitzat a l'hora de seleccionar els objectes que s'enduen i que deixen? Com que no podem analitzar cadascuna de les coses del llistat comú, és interessant detectar alguns objectes i preguntar per què s'ha decidit prescindir d'ells. També es podria decidir en grup què es pot fer amb les coses que no ens emportem.

Activitat núm. 4: Fum, fum, fum...

Objectius: Reflexionar sobre les conseqüències mediambientals del nostre consum, exemplificat en el període nadalenc.

Orientacions: Nadal s'ha convertit en el període de l'any en què més es consumeix. Tal com es viu el Nadal avui dia, el fet de regalar i rebre regals, de reunir-se... ha perdut bona part del sentit. D'acord que el regal és fantasia, que la il·lusió i el misteri de desembolicar són part essencial de l'emoció que ens produeix rebre un obsequi. Cert que un present donat així, sense més, no compleix amb la màgia del Nadal, però algú s'ha aturat a pensar en l'alt cost ambiental, econòmic i social que comporta mantenir aquesta tradició? Fins quan estem disposats a suportar aquesta situació a la qual ens veiem abocats any rere any? Amb aquesta activitat es pretén incidir en el cost mediambiental de l'excés de consum per Nadal. Per a això es proposen tres activitats diferents: una d'introductòria per analitzar els diferents tipus de consum que es disparen en aquestes dates; una altra, d'anàlisi de la despesa en embolcalls; i una lectura d'imatges que va en la mateixa línia.

Activitat núm. 5: L'electrònica en verd

Objectius: Analitzar el comportament ecològic d'algunes de les marques més conegudes de telèfons mòbils i electrònica.

Orientacions: Amb aquesta activitat continuem treballant l'impacte mediambiental del nostre consum. Els mòbils i l'electrònica d'oci són alguns dels productes estrella en el consum de l'alumnat de secundària. Per això, aquesta activitat pot servir per introduir els criteris mediambientals de consum responsable en el debat. L'activitat proposa treballar en grup un quadre que sintetitza la informació continguda a l'informe de Greenpeace Rànquing verd d'electrònics. El quadre correspon a la informació de l'informe del mes de març del 2007, però es poden consultar noves actualitzacions a www.greenpeace.org/espana/campaigns/t-xicos/electr-nicos-alta-tecnolog-a/ranking-verde-de-electr-nicos. Es proposa treballar a l'àrea de química o ciències naturals el contingut de materials com el PVC i els retardants de flama bromats (BRF, per les sigles en anglès), i les seves conseqüències sobre la salut de les persones.

Activitat núm. 6: La cara oculta dels mòbils

Objectius: Mostrar les conseqüències del nostre consum en altres països. Evidenciar la situació que es viu en aquests països i en què s'inverteixen els diners. Mostrar el paper de les empreses que fabriquen mòbils.

Orientacions: Cal relacionar l'extracció de matèries primeres amb les conseqüències negatives per a la població, mostrant com els governs inverteixen aquests beneficis. També cal destacar el paper de les empreses que fabriquen aquests telèfons. A partir d'aquest tema es pot fer referència al comerç internacional: com es fixen els preus, el contraban... El nostre paper com a consumidors també hauria de tenir un lloc destacat en l'activitat, per la qual cosa es proposa impulsar una reflexió sobre el nostre consum de mòbils: cada quant temps ens canviem el mòbil? En tenim més d'un? Què podríem fer per no canviar-lo tan sovint? Per finalitzar l'activitat es convida a fer la lectura complementària del requadre El preu d'un mòbil del dossier informatiu.

Activitat núm. 7: Juguines cares... molt cares

Objectius: Mostrar les conseqüències del nostre consum en altres països. Evidenciar les condicions laborals dels treballadors, i en particular de les treballadores, que produeixen els nostres productes de consum.

Orientacions: Amb aquesta activitat continuem treballant les conseqüències socials del nostre consum, exemplificat en les condicions laborals d'algunes de les treballadores xineses que produeixen les

juguines, un dels productes estrella del període nadalenc. Les preguntes de comprensió lectora incloses al final pretenen: en primer lloc, reflexionar sobre la situació de les persones que treballen sota aquestes condicions; en segon lloc, analitzar les causes que les motiven. En aquest últim cas caldria incidir en el paper dels governs i de les legislacions –que possibiliten els casos esmentats o que no obliguen al compliment de les lleis laborals–, en el paper de les empreses i en la pressió del nostre consum excessiu. La lectura dels criteris de comerç just hauria d'ajudar a introduir en el debat criteris de compra responsable.

Activitat núm. 8: I nosaltres, què hi podem fer?

Objectius: Descobrir amb l'alumnat la capacitat d'influència que tenen, amb iniciatives personals i col·lectives, en la reducció real de l'impacte mediambiental i social del consum. Implicar-los en una acció conjunta de resultat fàcilment avaluable.

Orientacions: Les activitats proposades pretenen despertar en l'alumnat la consciència que sempre és possible incidir en el nostre entorn. Es tracta de contradir l'actitud resignada del "jo no puc fer-hi res", oferint vies d'intervenció des de la nostra realitat quotidiana. Com que les propostes que es llancen són àmplies i variades, caldria escollir la que més s'adeqüi al perfil del nostre grup. Es recomana debatre a classe les propostes perquè les coneguin i puguin aplicar-les a nivell individual, familiar, etc., però convé que l'activitat que es porti a terme sigui una activitat de compromís col·lectiu i d'impacte visible en l'entorn immediat o proper.